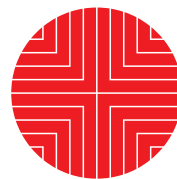

STATENS KUNSTFOND

JAPAN
DENMARK
日本・デンマーク 百五十周年
150 YEARS
2017

København og Aarhus
6. – 7. juni 2017

REGIONAL UDVIKLING GENNEM ARKITEKTUR, NATUR OG KUNST

Forord

I år fejrer vi 150 året for de diplomatiske relationer mellem Danmark og Japan. I Statens Kunstfond har vi valgt at markere jubilæet ved at stille skarpt på en af de væsentligste udfordringer, som vi har tilfælles i Danmark og Japan. Forskellene mellem storbyer og landdistrikter vokser som følge af globalisering og urbanisering. Der er presserende behov for at tænke nyt og for at skabe en balanceret udvikling, hvor land og by bidrager med hver deres energi og kvaliteter.

Kunsten og arkitekturen kan være med til at skabe nye oplevelser og fællesskaber, der kan styrke lokalsamfundene og skabe vækst udenfor de store byer. I både Danmark og Japan arbejder mange kunstnere og arkitekter, i tæt samarbejde med borgere, foreninger, virksomheder og kommuner, på at skabe positiv forandring i yderområderne. Det arbejde vil vi gerne fra Statens Kunstfonds side støtte op om. Derfor markerer vi 150 året for de formelle relationer mellem Danmark og Japan ved at sætte gang i en ny dialog mellem vores to lande om, hvordan kunsten og arkitekturen kan bidrage til at vende udviklingen i regioner, der er præget af fraflytning og tab af industri og arbejdspladser.

Denne rapport er en opsamling på to symposier, som blev afholdt i København og Aarhus den 6. og 7. juni 2017 under overskriften "Regional udvikling gennem arkitektur, natur og kunst". Her kunne man opleve en række fremragende japanske og danske eksempler på, hvordan kunstnere og arkitekter i tæt samarbejde med lokalsamfundet har skabt ny dynamik, vækst og fællesskaber. De konkrete eksempler var afsat for rundbordssamtaler og en paneldebat, der diskuterede fremtidige prioriteringer og indsatser i forhold til at styrke den regionale udvikling i Danmark. Med denne opsamling, der findes i en dansk, engelsk og japansk udgave, ønsker vi at udbrede de mange gode eksempler og ideer fra de to symposier. Vi håber at det vil inspirere til nye måder at bringe arkitekturen og kunsten i spil i forhold til at skabe livskvalitet, fællesskaber, vækst og udvikling i landområderne. Vi håber også, at vi med de to symposier har været med til at lægge grunden til endnu flere og endnu bredere samarbejder mellem kunstnere, arkitekter, borgere, virksomheder, foreninger og kommuner om sammen at gøre en forskel.

En varm tak til de japanske og danske bidragydere, og til alle deltagerne i de to symposier, for at have investeret jeres tid i denne afgørende samfundsdebat.

Kim Herforth Nielsen

Formand, Statens Kunstfonds Legat- og Projektstøtteudvalg for Arkitektur

Program

KØBENHAVN

KADK, 6. juni 2017

Velkomst

Lene Dammand Lund, rektor på KADK

AARHUS

Arkitektskolen, 7. juni 2017

Velkomst

Torben Nielsen, rektor på Arkitektskolen Aarhus

Velkommen fra Statens Kunstfond

Kim Herforth Nielsen, formand for Statens Kunstfonds Legat- og Projektstøtteudvalg for Arkitektur

Benesse Art Site Naoshima, Regional Revitalization through Contemporary Art

Soichiro Fukutake, President, Benesse Art Site Naoshima

Islands and Works: Thoughts on 25 years of Creating Works on the Islands of the Seto Inland Sea

Shinro Ohtake, kunstner

The Naoshima Plan

Hiroshi Sambuichi, arkitekt, adjungeret professor ved KADK

Architecture and Environment

Kazuyo Sejima, arkitekt og medstifter af SANAA

En bevidst strategi? Fra vilkårlig til sammenhængende

Christen Obel, formand for det Obelske Familiefond

Arkitekturens værdi

Bjarke Ingels, arkitekt og grundlægger af BIG, adjungeret professor ved KADK

Hvordan arkitektur, kunst og natur kan bidrage til regional udvikling

Olafur Eliasson, kunstner

Specifikke potentialer, arkitektur og landskaber – hvordan filantropi kan skabe forbedringer

Jesper Nygård, direktør, Realdania

Rundbordssamtaler

Afrundende samtale

Kulturminister Mette Bock og moderator
Kent Martinussen, direktør for Dansk Arkitektur Center

Destinationsudvikling

Poul Højlund, arkitekt og medstifter af NORRØN

Hovedstadsudvikling – en håndsækning fra provinsen

Søren Taaning, kunstner og formand for Statens Kunstfonds Legatudvalg for Billedkunst

Stedet tæller

Anne Skovbro, filantropidirektør, Realdania

Fra arkæologi til arkitektur – Monumentområdet i Jelling

Kristine Jensen, MAA, MDL, indehaver, Arkitekt Kristine Jensens tegnestue, adjungeret professor ved KADK

Paneldebat

Kristine Jensen, Poul Højlund, Søren Taaning, Anne Skovbro. Moderator Kent Martinussen, direktør for Dansk Arkitektur Center

Samtidskunst og regional revitalisering

Erfaringer fra Benesse Art Site Naoshima

Benesse Art Site Naoshima er et enestående eksempel på, hvordan kunst og arkitektur kan skabe udvikling i en region, der ligger meget langt fra storbyernes vækst og dynamik. Igennem godt 30 år har den japanske erhvervsmand Soichiro Fukutake investeret i at skabe vækst og udvikling på den lille japanske ø Naoshima og nabøerne Inujima og Teshima, som har været præget af forladt og lukket industri og massiv fraflytning.

Hiroshi Sambuichi, Kazuyo Sejima og Shinro Ohtake er nogle af de markante arkitekter og kunstnere, der har skabt helt unikke rammer for at opleve kunst i naturen og tæt sammenvævet med øernes lokalsamfund. Selvom øerne ligger langt fra de store metropoler og væksten i Japan, er de blevet internationale attraktioner, der tiltrækker kunst- og arkitekturinteresserede fra hele verden. På symposierne i København og Aarhus gav Soichiro Fukutake et indblik i filosofien bag de sidste 30 års arbejde mens Hiroshi Sambuichi, Kazuyo Sejima og Shinro Ohtake gav en indføring i deres bygnings- og kunstværker på øerne og deres samarbejde med lokalbefolkningen.

Soichiro Fukutake

President, Benesse Art Site Naoshima

"For at være lykkelige, må vi bo i et lykkeligt samfund. Intet samfund kan være lykkeligt uden smil. Kunst kan få os til at smile."

Soichiro Fukutake præsenterede tre styrende principper for udviklingen af Benesse Art Site Naoshima og hele investeringen i at udvikle lokalsamfundene på de japanske småøer i Seto øhavet:

- "Use what exist to create what is to be"
- "Nature is mans best teacher"
- "Economy is a servant to culture"

Den samlende tanke som Soichiro Fukutake præsenterede på symposierne er, at kunsten og arkitekturen kan bygge bro mellem storbyer og landdistrikter, mellem fortid og nutid og mellem kapital og kultur.

Fukutake præsenterede tilgangen bag investeringerne i Naoshima som "Public Interest Capitalism", hvor han som erhvervsleder vælger at investere overskuddet fra sine forretninger i at skabe en langsigtet positiv udvikling i det japanske samfund. Økonomien har brug for en større ramme og mål, mener Fukutake, der fortalte hvordan investeringerne i Naoshima begyndte som et opgør med de negative konsekvenser af urbaniseringen og globaliseringen, hvor landdistrikter i stigende grad bliver tømt for mennesker og dynamik.

Ved at investere i en række kunstmuseer på øerne, men også i kunstprojekter, der indtager forladte bygninger i landsbyer og offentlige bygninger i byerne, har Fukutakes mål være at skabe en ny platform for dialog mellem en aldrende lokalbefolkning og yngre mennesker fra storbyerne. Fukutake beskrev, hvordan lokalbefolkningen lever med kunsten og præsenterer den for de besøgende. Lokalbefolkningen er blevet kunsteksperter, der med stolthed kan vise noget enestående frem. De besøgende får både en oplevelse af japansk og international samtidskunst, og samtidig en forståelse for de mennesker og de værdier, der findes på netop dette sted på landet i Japan.

Kunst og arkitekturprojekterne på de japanske øer arbejder alle med de stedbundne kvaliteter i landskabet og byerne, selv de forladte industrianlæg fra kobberproduktionen bliver fremhævet og iscenesat på nye måder. Kunsten og arkitekturen bygger bro mellem historien, nutiden og de tanker om fremtiden, som kunsten er med til at fremkalde. Gennem sine investeringer på øerne ønsker Fukutake at sikre, at alle disse kvaliteter bliver til ressourcer for udviklingen fremad. Det store mål er at skabe et lykkeligere samfund. Som Fukutake udtrykte det, så er "smilende seniorer" et sikkert tegn på et godt og lykkeligt samfund, der bygger fremtiden med respekt for værdier fra fortiden.

Shinro Ohtake

Kunstner

"Jeg har altid svært ved på forhånd at lave modeller af mine værker. Jeg snakker med mennesker, jeg finder ting på stedet, folk bringer mig ting, som de gerne vil have med."

Den japanske kunstner Shinro Ohtake præsenterede en række af de værker, som han har skabt på øerne henover de sidste 25 år, bl.a. de såkaldte Art House Projects, hvor kunstnere og arkitekter får mulighed for at transformere eksisterende huse i landsbyer til kunstværker eller gallerier. Ohtake har bl.a. skabt et badehus på Naoshima, der viderefører den japanske tradition for lokale badehuse, og som samtidig er et totalkunstværk. Som Ohtakes øvrige art houses er badehuset i høj grad skabt af materialer og

genstande, der er fundet lokalt, og har karakter af affald eller efterladenskaber fra tidligere tiders industri, kultur og byggeri. Ohtake beskrev, hvordan lokalbefolkningen både har været medskabere af værkerne og efterfølgende har taget dem til sig som udtryk for deres fælles historie og nutid. Som sådan er Ohtakes værker et levende eksempel på filosofien om at arbejde med stedets særlige kvaliteter og bygge bro mellem det lokalt unikke, den lokale befolkning og mennesker fra storbyen.

Hiroshi Sambuichi

Arkitekt, adjungeret professor ved KADK

"Jeg modtager budskaber, der er firehundrede år gamle, og formidler dem videre til fremtidige generationer."

Hiroshi Sambuichi præsenterede sit kunstmuseum på øen Inujima og Naoshima Hall, der er en form for multifunktionelt forsamlingshus, hvor man kan mødes om alt fra badminton til teater. Fælles for de to byggerier er et meget nøje arbejde med det Sambuichi kalder "the moving materials" – vinden, solen og vandet. Sambuichi undersøger nøje de lokale vejrforhold, geografien og klimaet, og hvordan man i den traditionelle byggeskik har

bygget huse og hele byer, der fungerer optimalt i forhold til det lokale klima. De undersøgelser og erfaringer er afsættet for en moderne arkitektur, hvor køling, belysning og opvarmning sker med et minimum af teknologi. Sambuichis arkitektur viser, hvordan man kan skabe en moderne bæredygtig arkitektur ved at lære af naturen og ved at viderefordre alle de erfaringer, der er samlet i den lokale byggeskik.

Kazuyo Sejima

Arkitekt og medstifter af SANAA

"Jeg plejede at tænke at lige linjer er det normale i en bygning. Måske er det ikke sådan."

Kazuyo Sejima og Ryue Nishizawa er partnere og grundlæggere af arkitektvirksomheden SANAA. Kazuyo Sejima præsenterede færgeterminalen på Naoshima, et kunstmuseum på Teshima og en række art house projects på Inujima. Sejima beskrev, hvordan arkitekturen er udviklet med en forståelse for landskabet og lokalsamfundet. Hovedgrebet i færgeterminalen er et stort og lavt tag, der lægger sig over de ventende

biler uden at skygge for landskabet bag. Nishizawas kunstmuseum på Inujima fremstår som en vanddråbe, der lægger sig i landskabet. Igennem en hel række af Art House Projects viste Sejima, hvordan arkitekterne både har arbejdet med inspiration fra den lokale arkitektur, med lokale materialer og i stadig stigende grad også med at skabe nye rammer for lokale fællesskaber.

København

Det Kongelige Danske Kunstakademis
Skoler for Arkitektur, Design og
Konservering (KADK)

6. juni 2017

Christen Obel

Formand for det Obelske familiefond

"Større donationer som byggeprojekter kræver en anden grad af involvering og vi indgår næsten altid i en tæt dialog samtidig med, at vi er optaget af at bevare armlængden."

Christen Obel præsenterede Det Obelske Familiefond og dens indsats ud fra visionen "en kvalificeret, helhjertet indsats for fremtiden". Fonden støtter primært projekter i Nordjylland og ejer også ejendomsselskabet C. W. Obel Ejendomme, som blandt andet ejer en række ejendomme, placeret centralt i Aalborg. Christen Obel fokuserede i sin præsentation på fondens bevægelse fra klassisk filantropi,

hvor man støtter uden at involvere sig dybt i projektets udvikling til en mere involveret og dialogbaseret rolle i forbindelse med særligt de større byggeprojekter. Præsentationen inddrog følgende projekter: Utzon Center, Kunsten, Vestre Fjordpark, Musikkens hus, Spritten, Can Lis og udvekslingsprogrammet MADE for unge arkitekt- og ingeniørstuderende i Danmark og Australien.

Bjarke Ingels

Arkitekt og grundlægger af BIG, adjungeret professor ved KADK

"Livet er altid lidt foran arkitekturen."

Bjarke Ingels præsenterede en række eksempler fra egen praksis, som viser hvordan arkitekter kan skabe identitet med afsæt i allerede eksisterende livsformer og fysiske miljøer. I byrummet Superkilen i København indgår der eksempelvis byrumselementer som bænke, legepladser, busstoppesteder som stammer fra alle de nationer, der er repræsenteret i kvarteret. Bjarke Ingels fremhævede

samtidig arkitekturens særlige rolle i at give form til de nye aspekter af samfundets liv, som endnu ikke har fundet en fast form. Arkitektur kan være med til at fremkalde identitet. Præsentationen inddrog følgende projekter: Superkilen, Grønlands Nationalgalleri, La Maison de Fondateurs, Kistefos Museum, Vancouver House og M/S Museet for søfart.

Olafur Eliasson

Kunstner

“Hvordan kan vi bringe vores humanistiske tradition i spil?”

Olafur Eliasson talte om vigtigheden af en humanistisk tilgang, og hvordan kunsten kan engagere mennesker og invitere dem til at blive en del af et fællesskab. Med afsæt i Bjarke Ingels' overvejelser om formgivning, talte Eliasson om betydningen af at kunne skabe rum, hvor mennesker føler sig set og anerkendt, fordi formgiveren har forstået deres behov, også selvom de måske ikke er verbaliseret eller erkendt. Eliasson understregede at denne humanistiske indsigt og tilgang til at skabe

arkitektur og kunst er vigtig at formidle videre til nye generationer af studerende. Olafur Eliasson kom også ind på fleksibel og relationel rumlig perception, som formår at inspirere og være åben for flere fortolkninger. Præsentationen inddrog følgende projekter: Beauty (1993), Your rainbow panorama (2006–2011), Map for unthought thoughts (2014), Riverbed (2014) and Self-loop (Inujima, 2016).

Jesper Nygård

Adm. direktør, Realdania

“Vores afsæt er de stedbundne kvaliteter og samarbejder, som styrker den lokale forankring og kapacitet.”

Jesper Nygård præsenterede nogle af de udfordringer, som Danmark og Japan har til fælles. Blandt andet urbanisering, som leder til at mange områder står tilbage med en ældre befolkning, fordi den unge generation er flyttet til byerne. Realdania tror på, at byer og landdistrikter er hinandens forudsætninger – ikke

modsatninger. Derfor er Realdanias fokus også på at skabe livskvalitet i det byggede miljø både i byerne og uden for byerne. Præsentationen inddrog følgende projekter, som enten har modtaget økonomisk støtte af Realdania eller hvor Realdania tillige har bidraget som forandringsagent: Vendsyssel Teater, Ribe, Camønoen.

Rundbordssamtaler

De afsluttende 13 rundbordssamtaler havde til formål at indkredse kunstens, arkitekturen og naturens særlige potentialer i forhold til at skabe regional udvikling i Danmark samt at drøfte, hvordan man kan fremme et bredt engagement blandt politikere, borgere, foreninger, virksomheder og andre. Nogle af de gennemgående konklusioner på tværs af grupperne var –

1. Forstærk de stedbunde kvaliteter

Kunst, arkitektur og natur kan forstærke et steds særlige kvaliteter og samtidig kan der skabes rum for nye fællesskaber og en ny forståelse af lokal eller regional identitet. Kunstneren eller arkitekten virker gennem facilitering af processer med den lokale befolkning og gennem skabelsen af løsninger, der er forankret i lokalmiljøet. Udviklingsprocesser giver muligheder for at fremme en lokal stolthed.

2. Skab rum for eksperimenter

Udvikling bør være en åben proces med plads til flere forskellige måder at imødekomme vores ønsker og behov som samfund. Ildsjæle er stærke udviklings drivere, som formår at tænke ud af boksen. Vi bør derfor i højere grad indrette støttepuljer, så de støtter ildsjælene og eksperimenterende initiativer, der er tværfaglige, tværsektorielle og som sikrer et bredt ejerskab på tværs forskellige organisatoriske skel.

3. Fokuser på flere perspektiver samtidigt

Ved at åbne udviklingsprocesserne for flere skabes et større engagement ikke kun blandt borgere, men også blandt konkurrerende arkitekter og kunstnere. Man opnår en situation, hvor samtalen rummer flere perspektiver, og hvor der gives plads til flere fagligheder og dermed løsninger, som tjener forskellige formål og som under-

støtter flere funktioner. En åben tilgang medvirker også til, at projekter bliver meningsfulde både for lokale og for gæster udefra.

4. Tænk arkitekt før bygning og kunstner før værk

Alt for mange arkitektoniske løsninger og kunstneriske produktioner ligner hinanden, hvilket kan skyldes, at man for tidligt lægger sig fast på, hvad man ønsker at få ud af en proces. Arkitekten og kunstneren bør inviteres ind i dialogen, inden man har en idé eller et program. Samtalen bør starte ved arkitektens, kunstens eller naturens værdi for lokalsamfundet. På den måde opnår man, at nye projekter er noget, der aktiverer flere.

5. Skab meningsfulde kredsløb

Ved at binde forskellige elementer sammen, kan vi i fællesskab udvikle meningsfulde løsninger til komplekse problemstillinger. Genbrug af lokale ressourcer skaber en lokal forankring. Forbindelsen mellem by og land eller mellem nyt og gammelt er med til at åbne for bæredygtige livsrum. Hvis vi derudover formår at dyrke langsomheden og langtidsmodningen, opstår der nye muligheder for tilblivelsen af lokale underværker med en stærk fortælling.

6. Skab værdige rammer

Kunst, arkitektur og natur kan være med til at skabe rammer om møder mellem mennesker, der vækker en kollektiv nysgerrighed og følelsen af at tage del i meningsfulde fællesskaber. På den måde skabes også en værdig ramme for en udviklingsdialog om fremtidige udfordringer, herunder også de svære af slagsen, som man er nødt til at finde fælles løsninger på.

7. Tænk planlægningen på ny

Den regionale udvikling bør i højere grad medtænke kultur. Kommunerne kan og skal tage mere ansvar for den udvikling ved at anvende arkitektur, kunst og natur i den lokale planlægningsindsats. Man kan skabe projekter med indvirkning, der spredt sig som ringe i vandet lokalt, nationalt og internationalt, hvis man tør gå efter det visionære projekt med et ægte særkende.

8. Del viden og inspiration

Alt for meget energi bliver brugt på ufrugtbar konkurrence mellem nabokommuner eller mellem byer inden for samme region. I stedet bør der være fokus på at dele viden og på gensidig inspiration. Det gælder også for relationerne mellem borgere, virksomheder og kommune. I stedet for at fokusere på interesseforskelligheder, bør man fokusere på interessesammenfald, således at man opnår borgerengagement frem for borgerinddragelse.

9. Formidl når og der hvor udviklingen sker

Forandringer kan komme oppefra eller nedefra. De kan komme udefra eller indefra. Vi mennesker sætter altid pris på, at vi er tæt på de ting eller de beslutninger, som har betydning for vores liv. De sociale medier er velegnet til formidle om lokal udvikling, fordi de er tæt på folk og fordi man kan kommunikere til folk, når forandringer sker. De sociale medier er dermed velegnet til at dyrke nære relationer og til at vise, at afstanden fra ord til handling kan være meget kort, selvom man bor i en region, hvor de geografiske afstande kan synes meget lange.

Afrundende samtale

Kulturminister Mette Bock

Kulturministeren mente, at selvom Benesses initiativ, som rammevilkår betragtet, adskiller sig fra den udviklingspraksis, vi anvender i Danmark, er der en del man kan lade sig inspirere af i forhold til, hvordan tidligere industrielle områder kan blive til attraktive steder gennem inddragelse af arkitektur, kunst og natur.

"Vi har brug for folk, der kan tale flere sprog."

Kulturministeren understregede herudover vigtigheden af, at arkitekter, kunstnere og forskere evner at tale flere 'sprog', således at man formår at forstå alles behov og ønsker. En bredt forankret samtale er nemlig med til sikre sammenhængskraften i Danmark. Ambitionen er, ifølge Kulturministeren, at vi kan skabe bedre vilkår for flere mennesker i hele landet ved gøre brug af eksisterende kulturelle, sociale og økonomiske ressourcer – og ved at fagfolk sætter deres viden og kompetencer i spil.

Aarhus

Arkitektskolen

7. juni 2017

Poul Høilund

Arkitekt og medstifter af NORRØN

"Vi bruger lang tid på at forstå landskabet, kulturen, fortællingerne, og så udvikler vi et poetisk narrativ, der styrer måden vi udvikler stedet."

Poul Høilund præsenterede Norrøns tilgang til regional udvikling, som er den unge tegnestues særlige fokus. Høilund forklarede, hvordan Norrøn arbejder med at udvikle destinationer ved at analysere potentialer i landskabet, naturen og kulturarven, for derefter at skabe nye narrativer, der bringer disse potentialer i spil på nye måder. Et eksempel på tilgangen er projektet "De hvide

dronninger" ved Fakse Ladeplads, som kombinerer kystbeskyttelse med strand og nye faciliteter for badning. Projektet relaterer sig til to lokale historier. Historien om at man tidligere udskibede kalk fra havnen og historien om et lokalt skibsværft, der byggede skibe som blev opkaldt efter dronninger. De to historier forenes i projektet, hvor de får nyt liv i materialevalg og formsprog.

Søren Taaning

Kunstner og formand for Statens Kunstfonds Legatudvalg for Billedkunst

"Hvordan kan vi overføre den kreative energi fra byen til landet?"

Søren Taaning præsenterede det kollaborative kunstprojekt Skovsnogen, som er et kryds mellem et kunstværk og en facilitet for friluftsliv, der ligger i en skov i nærheden af Sønder Omme i Jylland. Skovsnogen fusionerer kunst og faciliteter for leg, bevægelse og ophold i naturen og er blevet en stor succes, der både tiltrækker et kunstpublikum og bliver brugt til friluftsliv. Præsentationen af Skovsnogen var afsat for en bredere diskussion af, hvordan landet kan blive et nyt arbejdsrum for kunstnere og et sted for eksperimentelle sam-

arbejder mellem kunstnere og lokalbefolkningen. Søren Taaning fremhævede, hvordan det bliver stadig sværere for kunstnere at finde et kreativt frirum i byerne, og at landet rummer mange muligheder for at kunne arbejde mere frit og eksperimenterede. Søren Taaning foreslog derfor, at et nyt fokus i regional udvikling kunne være at tiltrække kunstnere til at bo og arbejde i kortere eller længere perioder, og at kunstnere tilsvarende bør være mere opmærksomme på landet som arbejdssted.

Anne Skovbro

Filantropidirektør, Realdania

"Stedet tæller. Tag udgangspunkt i de unikke potentialer!"

Anne Skovbro talte om Realdanias strategiske fokus i forhold til at fremme regional udvikling. Som Anne Skovbro beskrev det, så er landbrugsproduktionen forandret og beskæftiger langt færre end tidligere, hvilket nødvendigvis må have en betydning for, hvor mange der bor i landområderne. I lyset heraf fremhævede Anne Skovbro behovet for en realistisk og fremadrettet tilgang, der tager udgangspunkt i at styrke særlige lokale kvaliteter og netværk, og som satser på kvalitet fremfor kvantitet. 'Stedet tæller' er Realdanias overskrift for den filantropiske indsats for at fremme regional udvikling. Blandt de

konkrete eksempler som Anne Skovbro fremhævede, er en indsats for at revitalisere nogle af Danmarks gamle kystbyer. Herunder bl.a. den noget nedslidte ferieby Marienlyst, hvor Realdania har været med til at finansiere et nyt byrum, der løfter kvaliteten i bymidten og styrker forbindelsen til havet. Kvalitetsløftet bliver drevet i tæt samarbejde med borgere og lokale erhvervsdrivende, der følger op med forskønnelse af det samlede byggede miljø. Som sådan er projektet et eksempel på lokal forankring og ejerskab til udvikling, som Anne Skovbro fremhævede som helt essentiel.

Kristine Jensen

MAA, MDL, indehaver, Arkitekt Kristine Jensens tegnestue, adjungeret professor ved KADK

"Vi har skabt et sted, der ikke kun handler om historien, men hvor borgerne i Jelling rent faktisk kan genkende sig selv."

Kristine Jensen talte om det nye landskab og landart projekt omkring Jellingstenen, som er et af Danmarks vigtigste kulturarvsmonumenter. Kristine Jensen præsenterede overvejelserne bag det markante design, der fremkalder en oldgammel palisade, en skibssætning og en række huse fra vikingekongernes tid som markeringer i landskabet. Med et bevidst moderne greb med hovedvægt på lys beton, formidler projektet historiens lag og giver nutidens besøgende en forståelse for omfanget og skønheden i det gamle monument.

Kristine Jensen forklarede, hvordan projektet har været med til at ændre lokalbefolkningens oplevelse af at bo rundt om et af Danmarks vigtigste kulturarvsmonumenter. Hvor træthed over turismen tidligere fyldte meget, har folk nu taget monumentet til sig med stolthed. Det skyldes ifølge Kristine Jensen, at man ikke kun har arbejdet med at formidle de historiske lag, men også at styrke forbindelserne mellem monumentet og den omkringliggende by, sådan at også hensyn til dagliglivet er tænkt med i udformningen af det nye anlæg.

Paneldebat

Anne Skovbro, Søren Taaning, Kristine Jensen, Poul Høilund

Den afsluttende paneldebat rejste en række nøglediskussioner i forhold til den regionale udvikling fremad. Publikum i salen bidrog med mange spørgsmål og kommentarer. Nogle af de centrale punkter var –

Den politiske debat

Der er behov for en bred og velinformeret politisk debat, der forholder sig realistisk til mulighederne for at skabe en balanceret udvikling i Danmark, og ikke fastholder forestillinger om vækst og udvikling, hvis forudsætninger ikke længere er tilstede.

Samspil mellem land og by

Der er behov for at bevæge os fra at se land og by som modsætninger eller modstandere i forhold til udvikling og i stedet fokusere på synergier og samspil.

Et nyt byliv på landet

Vi skal drage nytte af det forhold, at Danmark er et meget lille land, hvor de geografiske afstande mellem land og by er meget små. Det kan fx være ved at udvikle nye fleksible måder at bo og arbejde, hvor man blander et liv i byen med et liv på landet.

En realistisk tilgang

Der er behov for en realistisk tilgang, der også forholder sig til at der er landsbyer, som vil blive tømt og provinsbyer, der vil blive mindre.

Kvalitet fremfor kvantitet

Vi skal tænke i kvalitet når vi udvikler turismen i landområderne. Fokus skal ikke nødvendigvis være på at tiltrække flere turister, men på at skabe en bedre turisme med højere værdi.

Bredt samarbejde

Der er behov for at forene lokal forankring med eksterne vurderinger og perspektiver på lokale muligheder.

Kolofon

Symposierne er arrangeret af Statens Kunstfonds legat- og projektstøtteudvalg for arkitektur ved Kim Herforth Nielsen, Mette Ramsgaard Thomsen, Signe Kongebro, Søren Leth og Torben Schønherr. I samarbejde med Dansk Arkitektur Center ved Kent Martinussen. Arkitektskolen Aarhus ved Mogens Morgen. Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering ved Arne Høi. Slots- og Kulturstyrelsen ved Bo Kolbye, Lone Ravn, Signe Marie Ebbe Jacobsen, Michael Lauenborg, Francine Andersen og Ida Høybye Davidsen.

Tekst og layout:

Andel ved Mike Ameko Lippert, Rasmus Rune Nielsen og Britt Engelhardt Gundersen

Fotos:

Oscar Haumann, Zevegraf

STATENS KUNSTFOND

JAPAN
DENMARK
日本・デンマーク 百五十周年
150 YEARS
2017